

RÓZSA UJSÁG.

Szerkeszti és kiadja :

Dr. KAUFMANN ERNŐ

Pécs-Szabolcs-on,
Baranyában.

Rózsatenyésztők és rózsakedvelők
szakközlönye.

Előfizetési ára, postán
küldve :

Egy évre 2 frt.

Fél évre . 1 „

Évenként 10 szám.

Mindennemü postai küldemény a szerkesztő czime alatt adandó fel.

I. évfolyam.

Április 1888.

9. szám.

A RÓZSÁSZAT MAGASABB KÖRÉBŐL.

Sajátszerü ujdonságtenyésztés.

(Folytatás.)

Mihelyest őszszel a müleges párosításból nyert gyümölcs megérett, egyszerüen leszedetik s ha szép narancsszinü, magvai azonnal szépen tisztán kifejtetnek, mig ha nem egészen pirult volna meg, nedves homok közt a pinczébe helyeztessék, de itt november végénél tovább semmi esetre se maradjon, mivel deczemberre minden magnak már a földben kell lenni. Sokan a gyümölcsöt csak akkor tekintik érettnek s magvait csiraképesnek, ha a bogyó husos része megpuhult; -- tény ugyan, hogy a puha rózsagyümölcs magvai tökéletesen érettek, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy kemény s csak kissé piros gyümölcsök magvaiból is nagy százalék szokott kikelni. — A müleges párosítás utján nyert magvak már egészen másként kezeltetnek mint azt az öntermékenyítetteknel láttuk, minthogy itt nem tömeges termelésről van szó, hanem fáradozás utján nyert kincsek sikeréről s így nagyon természetes, hogy egy kedvező eredmény eléréséhez, minden rendelkezésünkre álló segédeszközöket fel kell használnunk. Ezen magvaknál a tenyésztőnek különösen két nagy akadályt kell legyőznie; az első a nehéz csirázás, vagyis a kikelés, a második a magoncz könnyü megbetegedése. Ha e két fontos akadályt helyes kezelés mellett legyőznünk sikerül, ugy ujonczaink már az első nyár folya-

mában oly szép növekedésnek indulnak, hogy azokról néha már az első őszszel vehetünk nemes szemet a szaporitáshoz.

A nehéz csirázás egyedüli legyőzője az egyenletes mérsékelt nedvesség és hőmérséklet, míg a különféle, sokszor járványszerűleg pusztító rózsabetegségek csirái, nem ritkán magával a maggal vettetnek el s így természetesen arra kell törekednünk, hogy a teljesen egészséges magvak, teljesen egészséges földbe juthassanak. — Drögemüller neuhausi rózsász fáradozó kutatásainak sikerült fölfedezni, hogy a rózsákat pusztító gombafajok közül az úgynevezett r o z s d a (*Phragmidium subcorticinum*) csirái, már a magvakon mint okkersárga foltok ülven, a kikelt magonczyökereit s későbbben a hajtásait és leveleit ellepve, azt rövid idő alatt tönkreteszik. Máskor ismét, szintén a gombafajokhoz tartozó penészfajok (*Erysyphe*) a fiatal magonczyot annyira ellepik, mintha liszttel volna behintve, mi alatt a magonczy szintén hamar elvész.

Drögemüller azt állítja, hogy az ujdonságtenyésztés sikere csupán a nevezett betegségek leküzdésével volna biztosítható; — pedig ebben a pontban igen messze dobta a sulykot; az ördög még sem oly túlságos fekete, mint a minőnek azt Drögemüller festi, mert egyszerűen megfélekedezik a rózsának azon tulajdonságáról, mely szerint annak némely faja az ilyen betegségeknek akkor is ellent áll, ha azt mindjárt rozsdá- vagy penészcsirákkal telt földbe tesszük; — így pl. a Malmaison nem hajlandó a betegségre; a Maréchal Niel, Bouquet d'or, La France stb. fajok soha nem mutatnak gombás megbetegülést, ellenben a Comtesse d'Oxford, Marguerite de Roman, Mad. Ducher, Géant des Batailles stb.-ek a legkisebb oknál fogva is tele lesznek penésszel. — Másrészt Drögemüller egészen megfélekedezik a rózsácska helyszini viszonyairól is s nézetét általánosságban akarja érvényre juttatni, de a célon itt is túllőtt. Minden rózsász tapasztalhatta, hogy rózsái leginkább a völgyes s több oldalról zárt helyeken fognak leghamarabb penészt, mert itt a hőmérsék és a levegő nedvességi viszonyai a legnagyobb ingadozásoknak vannak kitéve, a penész pedig csak ott uralkodik, hol e két tényező közreműködik, míg magasabb,

dombos vidéken a penész nem képes nagyobb mérveket ölteni. A ki tehát ujdonságtenyésztéssel akar foglalkozni, annak e célra első sorban magas fekvésű hellyel kell rendelkeznie, különben nem fog nevezetes sikert aratni.

A nemes magvakat tehát legelőször is a betegségek csiráitól kell megtisztítani. A számtalan ajánlatba hozott eljárások majd vegyi-, majd erőművi úton iparkodnak a magvak kemény héján létezhető gombacsirákat megsemmisíteni; a sok közt még legmegbízhatóbb a frissen kiegészített faszénpor, mit úgy nyerhetünk legkönnyebben, ha kemény tűzifa parázsát, valamely tiszta fazékba, még égő állapotban rakunk s a fazekat lefödve azt elfojtjuk. Az így nyert faszenet kihülés után durva porrá kell törni s annak fél literére egy kávéskanál sót téve, az egészhez annyi felforrt s azután kihült vizet öntünk, hogy a tömeg jól összekeverve híg szénsárrá váljék. A rózsamagvak fajok szerint osztályozva, apró tiszta ivópoharakban ezen szénsár közé keverendők s abban 8 napon át középmeleg helyen hagyandók. Ez idő alatt a szén s a só fizikailag s vegyileg megsemmisítik az élődi gombacsirákat, mire a magvakat kiválogatva, minden előzetes mosás nélkül kissé szárazra törüljük s azonnal elvethetjük.

A föld, melybe az így dezinficziált rózsamagvakat vetjük, nem vegyi úton fosztatik meg a betegségek csiráitól, hanem magas hőmérsék által. Legjobb e célra az oly földkeverék, mely sok homokot és korhadt, tápláló szerves anyagokat tartalmaz; vegyünk tehát egy rész (térfogat) közönséges kerti földet, fél rész tölgyfakorhadékot vagy lombföldet s ugyanennyi tiszta éles tolyamhomokot; ezeket jól összekeverve, finomabb rostán áthajtjuk s egy nagyobb virágcserepbe töltve jól megöntözzük. Ha a fölösleges víz a cserep csorgónyilásán lefolyt, az egészet a tűzhely vastokjába (Röhre) toljuk s annak ajtaját betéve, addig hagyjuk a földet a tüzes tokban, míg fel nem tehetjük, hogy a földtömeg keresztül kasul elérte a forrpontot. (A cserep nagysága szerint erős tüzelésnél $\frac{3}{4}$ — $1\frac{1}{4}$ óra.) Az így pörkölt, jobban mondva párolt föld, most a tűzhely tokjából kivéve kihűtetik s valamely faládjába döntve szétszedetik, hogy így lassan megszáradva félnedves állapotában

ismét átrostáltassék, mire a használatra készen áll. E művelet a szükségelt földmennyiség szerint többször is ismételhető, a száritásnál azonban tiszta, egyébb, nem pörkölt földtől teljesen mentes ládát kell használni s a pörkölést az elvetés előtt 2 – 3 nappal kell már végrehajtani, hogy az így tisztított földet többszöri forgatás mellett a levegő- s ha lehet a napsugár még jól átjárhassa.

Az elvetés most már nem a szabad földbe, hanem e tisztított földbe cserepekben, vagy az ugynevezett kelesztőtálczában történik, mely utóbbiak a virágcserepektől csak annyiban különböznek, hogy oldalaik alacsonyabbak, függőlegesek s néha szegletes alakkal bírnak, a szerint, a mint azokat a fazekasnál megrendeljük. Akár cserepeket, akár tálcákat használunk rózsamagvaink elvetéséhez, mindig fő kellék ez edények tökéletes tisztasága s jó vízlevezető képessége. — Ha oly edényeket akarunk alkalmazni, melyek már használva lettek, akkor azokat a tüzhely tokjában ki kell izzítani előbb, hogy így belőlük minden gondolható csirát kiöljünk.

Mielőtt a pörkölt földet ez edényekbe töltenénk, azok fenekére egy ujjnyi rétegben frissen égetett faszén durva törmelékét rakjuk, mire a földet gyengén lenyomkodva betölthetjük, még pedig oly magasan, hogy az edény oldalából legalább 1 ujjnyi szél az öntözhetés miatt kimaradjon. Most a magvakat a simára lapított föld fölületére fajok szerint osztályozva s pontosan megjelölve 1 cm. távolban felrakjuk s azután valamely tompavégű lácskával 6—8 mm. mélyre egyenkint a földbe toljuk, végre a fennmaradt lyukacsákat finom, szintén pörkölt földdel elhintjük, mire jól megöntözve készen áll a veteményágyacska.

(Vége köv.)

Rózsafaültetés tavasszal.

Ha tavasszal korán, vagy igen későn akár vadonczot, akár nemesített rózsafát kapunk, az elültetésnél igen óvatosak legyünk. Legelőször is mélyebbre ily fákat soha ne ültessünk, mint azok eredetileg a talajban álltak, mit a törzs alján látható határvonalról könnyen felismerhetünk. A gyökerekre helyzendő földet igen jó egy kevés tört mésszel keverni, mire azt az ásott üregbe vonjuk, rá pedig annyi esővizet öntünk, hogy az a földet

jól a gyökérzet közé mossa. Betöltés után a föld csak gyengéden nyomassék le, de azt lábbal letaposni soha nem szabad. A beültetés s megöntözés után a tű néhány órára pihenés végett magára hagyatik, míg a föld a gyökér környékén kissé össze nem állott. Ezután hajtsuk le a rózsafákat sorban, mint mikor ősszel a szőlőtőkét lehajtani szokás s ha lehetséges, kampókkal szorítsuk azokat a földhöz, mire rájuk egyenkint annyi földet hantoljunk, hogy azok 4—5 cm. magas réteggel legyenek fődve.

Száraz tavaszi szeles napok alkalmával e hantolásokat a kora reggeli órákban megöntözhethetjük s ezt addig folytassuk, míg rózsáinkon néhány centimeteres friss hajtások nem jelentkeznek. Most bevárunk egy esős időfordulatot, mi alatt a fákat a földből naponkint feljebb emelve, végre az előre már bevart karóhoz erősíthetjük.

A rózsafának azonnali egyenes elültetése tavaszkor azért nem ajánlatos, mivel az a száraz szelekhez szokatlan lévén, csakhamar elveszne, ily száraz szelek pedig tavasszal gyakoriak és sokszor tartósak is szoktak lenni. A lefektetett rózsafáknak lassankinti felemelését pedig azért ajánlom, mivel ha azok egyszerre emeltetnek ki s azonnal a karóhoz köttetnek, a már képződött gyökérrostocskák könnyen elszakadnának, a mi rózsáinknak biztos halálát vonná maga után.

Én a leirt eljárást már évek óta követem, még pedig oly jó sikerrel, hogy 2—300 rózsafa ültetésénél eddig még 10 db. sem halt ki, sőt ezen eljárásomat még az őszi ültetésnél alkalmazom, azokat ily földtakaró alatt hagyván áttelelni s csak akkor hozom lassacska egyenes állásba, mikor a tavasz előrehaladtával rózsáim hajtásai a földből elő nem törtek.

A vadrózsa ősszel ültetve s le nem takarva, főképpen ha az valamivel silányabb volt, a tél folytán könnyen elfagyhat, míg az említett módon lehajtva s behantolva, rendesen igen jól áttelel.

Arad, 1888 februárban.

Sponner Vilmos.

Minő fákkal védjük rózsakerteinket?

Ha valaki a rózsatöket úgy május végével, tehát bimbózásuk magaslatán, egy gyümölcsfákkal bőven beültetett kertben, szigoru szemlélet alá veszi, akkor ott a hernyóktól félig megrágott bimbókat, összegyűrt, ugynevezett hernyós levéltekercseket, megrágott leveleket, elhervadt galyakat stb. bőségesen fog találni. Nagyon természetes, hogy ott, hol a gyümölcsfák pedáns ápolás alatt állnak s évenként tüzetesen tisztogatva lesznek, ezen jelenség nem lesz szembeszökő, sőt a gyümölcsfák jelenléte mi panaszra sem ad alkalmat, míg hanyagul kezelt s különösen vén, beteges gyümölcsfák szomszédságában a rózsatök negyedtermést sem adnak, elannyira, hogy

némely esztendőben egyáltalán nem látunk rajtuk nyíló rózsát. miből azután azon általános szabály következik, hogy a gyümölcsös kertek a rózsá tenyésztésére nem alkalmasak.

Nem soká kell kutatnunk, hogy e jelenség okára rábukkanjunk. A gyümölcsfákon igen sok lepke és bogár szokott tanyázní s ezek többnyire oly fajokhoz tartoznak, melyek a rózsafán is megtalálják alkalmas táplálékukat s most nem kell egyéb, csak egy hatalmas tavaszi vihar, mely a lepkék álcáit, vagyis a hernyókat a gyümölcsfáról ledobja, hogy ezek a rózsátőre mászva, ott megszakított életük folytatásával pusztítsanak s így szaporítsák azon ellenségek számát, melyek különben csupán a rózsán élőködnek. A bogárfajok álcái a rózsátőkben kárt egyáltalán nem okoznak, de maga a kifejlett bogár s ez különösen az eszelény-félékre (Rhyrhitidae) áll, bár álcáik különben a gyümölcsfák kérgében élnek, röpülő képességgel bírván, igen szívesen huzódnak a rózsátőkre, hogy ott azután alaposan garázdálkodhassanak.

A rózsának rovarellenségei, egy szakszerűleg közlendő cikkben lévén ismerttetendők, itt csupán azon bokrokról és fákról akarunk megemlékezni, melyek a rózsakertben mint árnyékot nyújtó s szelet feltartó védelmi segédeszközök tenyésztendők, vagy pedig mint a rózsá ellenségeinek tápintézetei, onnét kiküszöbölendők.

A cserjék, vagy bokrok közül igen veszedelmes a rózsára nézve első sorban a málnabokor. Ezen növényen egy kicsiny, alig 3—4 mm. hosszú, fényes fekete ormányos-bogárfaj él, mely kifejlett állapotában a rózsá fiatal nedvdús hajtásait május végén és június elején, ormányával éppen derékban furja meg s petéit e nyílásba rakja. A hajtás e szűrés fölött azonnal elszárad s így éppen a bimbókat hozandó csúcsa semmisítettik meg; — e czudar rózsáellenség néha 2—3 óra alatt egymaga képes egy szép rózsákoronának teljes első virágzatát tönkretenni. Ha ily elszáradt galyat észreveszünk, úgy azt a következő ép levélig azonnal le kell metszeni, különben a kikelt álca, bár a rózsátő nem eredeti hazája, esetleg a bélben lefelé furódva, az egész koronát tönkre teheti. Az így lemetszett fonnyadt hajtást nem kell elégetni, elég azt csupán a száraz utra dobni, mivel a pete a beszáradt galyacskában nem képes kikelni, hanem csakhamar elvész. Az ily lefonyadt ágat azért kell a következő szemig eltávolítani, hogy a pete biztosan benne legyen a lemetszett ágacskában. Alig fog akadni rózsász, ki ezt a kellemetlen kárt már ne észlelte volna s így a málnabokor a rózsá kertben egyáltalán nem türendő meg.

Éppen így, vagy még roszaabbul vagyunk a kökénnyel is. E cserjén szintén egy kis ormányos bogárfaj él, csakhogy az előbbinél jóval kisebb s szép fénylő kékes- vagy zöldes színű, a rózsában pedig ugyanazon káro-

kat okozza mint az előbbi. Némely esztendőben e bogárfaj a kökényen már május elejével oly nagy számban jelenik meg, hogy arról az alátartott ernyőbe százával rázható s miután élénk természeténél fogva jól repül, a rózsára nézve igen veszélyessé szokott válni s nem ritkán látható a fiatal hajtások derekán, hogy hosszú hajlott orrmányát miként furja be a puha héjba, sőt ilyenkor könnyen meg is fogható. A kökényt tehát, mint különben is haszontalan gyomot, még a távolban se tőrjük meg rózsakerteink környékén.

A kökény rokonfaja, a szilvafa, bogárellenségen kívül még lepkehernyókat is termel s ha valaki pl. egy magára hagyott szilvásban rózsákat akarna nevelni, úgy járna mint a mesebeli gazdasszony, ki szalonnáját, hogy az egerek meg ne egyék, a macskákra bízta.

A ribiszke és egres bokrai szintén termelnek a rózsára nézve kártékony hernyókat, de miután a vihartól ledobott ily hernyók eredeti tápnövényüket ismét könnyen elérhetik, a rózsára nézve már nem oly veszélyesek, ajánlatos azonban ezeket rózsáinktól tisztességes távolban tenyészteni.

A galagonyabokor egyike a rózsák legveszedelmesebb szomszédainak; bogarak, hernyók, millió számra tenyésznek rajta elannyira, hogy egy virágzó galagonyacserje a rovarásznak valóságos aranybányája s így a rózsásznak a galagonya ellen soha sem szabad a háborút beszüntetnie.

Az almafa, különösen ha fiatal s jó gondozásban részesítettik, nem táplál kebelén rózsaeüllenséget, de ha vén és beteges, akkor még a kökény-nél is veszélyesebb szomszéd válhatik belőle, mert ilyenkor korhadt kérge s gyökerei a legélesebb harapóval bíró rovarok millióját származtatják, míg levelei tarkábbnál tarkább hernyókat hullatnak a szerencsétlen rózsaszomszédra.

A körtefa már kevésbé veszélyes, azonban némely esztendőben mégis juttat a rózsának néhány hernyót és bogarat.

Az őszibarackfa kevés rovareüllenség mellett különösen lisztharmatot okoz; — ezen fontos és szembeszökő jelenségnek magyarázatát még nem vagyunk képesek nyújtani, de némelyeknek ama téves fölfogása, hogy a barack- s különösen a mandolafa a közelében álló rózsatőre levéltetveket hoz, éppen nem felel meg a valóságnak, mivel az e fákon néha óriási számban előforduló levéltetvek a rózsán egyáltalán nem fordulnak elő.

A sárgabarack fája a rózsára nézve teljesen veszélytelen, mert 1—2 lepkefaj kivételével nem élösködik sem lombozatán, sem fáján vagy gyökere-n valamely veszélyes rózsaeüllenség.

A cseresnyefa igen kevés hernyót, de annál több bogarat táplálván, a rózsatőnek nem jó szomszédja szokott lenni, míg a megyfa ugyszólván semmiféle hatlábu lényt sem termelvén, igen jól megfér a rózsá társaságában.

A mogyoró szép számu orrmányosbogarat szokott táplálni, e fajok azonban a rózsára nézve semmiféle jelentőséggel sem bírnak s csak kivételesen válhatnak ellenségeivé.

A diófa tán egyedüli a gyümölcsfák közt, mely nem hogy rovarokat nem termel, hanem a legtöbb rovar által kerüdtetik; van ugyan a diófának is saját levéltetve s 1—2 oly bogárfaja, melyek beteg fák kérgében és gyökerében élnek, ezek azonban a rózsára nézve teljesen ártalmatlanok s így a gyümölcsfák közül mint a rózsának jó barátja, első helyen a diófa áll, utána pedig azonnal a meggyfa következik.

A diszcserjék közt első sorban a cigányceseresnye, (hógömb, *Viburnum lantana*) áll; — ez semmiféle kártékony rovarálcát nem táplál s csupán nyíló ernyős virágaira szoktak, különben más növényeken élő rovarok röpülni. Sűrű nemes, szép nagy levelekből álló lombozata miatt igen jól alkalmazhatjuk az uralkodó szelek felfogására, mit véle hamar és sikeresen el is érhetünk, mert bokra nem ritkán, de különösen jó ápolás mellett 4—5 méter magasra is megnő. Felette csudálatos, hogy e diszcserjét csak elvéve találjuk nagyobb kertekben, hol a kertészek rendszeren büszkék is rá, ha belőle szép bokrot sikerül termelniök, holott a Mecsek-hegységben vadon nő s ezer számra található a legszebb példányokban.

A fagyalbokor szintén elsőrendű cserjevédelmet nyújt, csak hogy meg lehetőszen laza növésű, levelei is keskenyek s így a viharokat jobban át ereszti mint a cigányceseresnye, fő előnye azonban abban áll, hogy rendszeresen nyelve rövid idő alatt szép élő sövényfalat szolgáltat.

A diszfák között első sorban kétség kívül a bálványfa (*Ailantus*) áll. Mint délvidékről hozzánk származott növény, ugyszólván teljesen rovarmentes; levelei nagyok s ott hol erősebb árnyékre, vagy magasabbról jövő viharok felfogására van szükség, igen előnyösen alkalmazható. Egyetlen hátránya az ősszel nagyobb mennyiségben ledobott, néha pálczanagyságu levélnyelek nagy mennyisége, mely mint szemét, nagyobb vesződséggel tisztítható el.

A vadgesztenyéről csaknem ugyanazt mondhatni; e különben diszes fának levelei már augusztusban lehullanak s így a bálványfánál sokkal csekélyebb értékkel bír.

Az ákácza csaknem teljesen rovarmentes; ritka lombozatánál fogva igen czélszerűen alkalmazható ott, hol gyengébb árnyékre van szükség; hatalmas növésénél fogva a szelekkel igen jól daczol. Sűrűn ültetve igen jó élőszövényt képez.

A hársfa, nyárfá, tölgy-, bükk-, cser- és gyertyánfák sok orrmányos bogárfajt és lepkehernyót termelvén, a rózsakertekbe nem valók.

A tülevelűek a mellett, hogy a rózsakertet rendkívül diszítik, egyuttal a viharok ellen jó védelmül szolgálnak s nemesebb fajaik bokoralakban

csoportosítva igen jól veszik ki magukat a nyíló rózsák háttérében, csak-hogy hidegebb égalji viszonyokat igényelvén ott, hol a rózsa a szabadban szépen díszlik, rendszeren elpusztulnak. Néhány honi túlevelű fa azonban még a lapályosabb vidékeken is megterem.

Ez volna tehát röviden a közönségesebb fák és cserjék védelmi értéke a rózsakertben s a helyes irány ezek felsorolásával meg lévén adva, a rózsász immár önmaga fogja azon fákat és cserjéket megválaszthatni, melyek rózsakertjének megvédésére legczélszerűbbeknek kinálkoznak.

F. —

BIRÁLATOK.

49. **American Banner.** — *Thea.* (Cartwright, 1877.)

Feketenyomatos ábrával.

Középnagy, féligtelt, fehér, szíromzatának külső lapjai rózsaszínűen csikoltak; bimbója tökéletes alkotású, illatos s a legszebb rózsászati jelenségek közé tartozik. Növése gyenge, lombozata szép fénylő zöld, állandó; virágzata dús, szabadon megújuló. — A *Bon Siléne* thearózsa dimorph alakja, melytől csupán virágjának gyengén csikolt színezete s a bokor gyengébb növése által különbözik. Alaacsony, bogas növése miatt magas törzsre kell nemesíteni, nyesése pedig csupán a korona tisztogatására s a végsűcsok eltávolítására szorítkozzék. Télire száraz meleg takaróval kell ellátni. Üzleti hajtásra nem való, mivel csikolatát az üveg alatt nem kapja meg s így törzsfajának e tekintetben jóval alatta áll, míg kerti tőnek pompásan bevalik.

Ez volna tehát leírása azon *American Banner*-nek, melyet Amerikából 1878-ban *Henderson* hozott az európai kontinensen forgalomba. — Ha a különféle jelesebb európai rózsaczégek árjegyzékeit átvizsgáljuk, e fajt a francia rózsakereskedőknél egyáltalán nem is találjuk felsorolva, míg az angol és német czégek (*Luxemburgot* is beleértve) jegyzékeiben azonnal feltűnik, hogy némelyek e rózsát erős növésűnek írják le, sőt *Geschwind**) *Souper* és *Notting* nyomán azt állítja, hogy e fajt *Bless & Sons* 1880-ban bocsátották a kereskedésbe s hogy azon időben egyedüli birtokosa a meidlingi bankár *Julius Finger* volt. A többi rózsással azonban *Geschwind* is megegyezik arra nézve, hogy e szép rózsa tenyésztője csakugyan *Cartwright* volt, nyervén azt mint sportot a *Bon Siléne*-ről; észleletei azonban nem egyeznek meg több rózsász feljegyzéseivel, mivel ő e fajt igen erős növésűnek találván, hajlandó *Noisette*-korcsnak tekinteni. — Gyenge növésűnek találták e fajt: *Perotti* *Triesztben*, *Ketten* testvérek *Luxemburgban* és *Mietsch* *Drezdában*. Ezen ellentmondó

*) *Die Theerose und ihre Bastarde.*

észleletek alapján most bátran állithatjuk, hogy e jeles rózsának két dimorph alakjával van dolgunk: az egyik gyenge, a másik erős növéstü, míg egyéb tulajdonságaikban egymással megegyeznek. E föltevésünk a gyakorlat terén hihetőleg hamar be fog igazoltatni.

50. Bourbon. — *Thea.*

A régiebb thearózsákhoz tartozik, tenyésztője is már feledésbe ment, de neve után itélve, a Gallusok hazájából származik. — Középnagy, telt, fehér, néha szép olajzöldbe játszó középpel; gyönyörű, szabályos alkotásu, gyengén illatozó. Lombozata szép fényes telített zöld, állandó, betegségekre nem hajlandó; növése erős, némileg bogas, de nem tulságos sűrű; gazdag virágzata szabadon megújuló s virágain nem ritkán sokszorosodás észlelhető. Ez utóbbi tünetemény csak igen kevés rózsafajnál fordul elő s a kertészeknek éppen úgy mint a botanikusoknak sok fejtörésre adott már okot, azonban valódi okáról még mindeddig semmit sem tudunk. A tünetemény abból áll, hogy egy nyiló virágból egy második s néha e másodikból még egy harmadik bimbó buvik elő; az így sokszorosult virágok rendszeren tökéletlenek. E fajnál leginkább a nyári virágok szoktak szokosorosulni, míg a tavaszi és őszi virágzatnál e tünetemény nem igen szokott előfordulni. — Nyesése félrövidre történjék, míg takarására könnyű száraz takaró használtassék. Oldalt álló virágzata folytán magas alanyra nemesítettessék. — Különösen szép és tökéletes késő-őszi virágzata miatt e faj mint kerti rózsza melegen ajánlható.

51. Geoffroy de Saint-Hilaire. — *Rem.* (E. Verdier 1878.)

Pozsgás cseresnyepiros, kicsiny, vagy középnagy, telt, szabályos alkotással, csészecalaku, ildomos magatartásu, illatos. Növése zömök, szép koronaképződésre alkalmas; korán és igen dúsan nyiló faj, azonban nagyon renyhén remontál. Mint kertirózsa, félmagas és magas nemesítésben igen jól beválik s a Général Jacqueminot-nak jóval fölötte áll, míg edényben tenyésztve korai hajtásra czélszerűen használható. Nyesése kissé kurtábbra veendő, 2—3 éves tői pedig nálunk a telet takarás nélkül is kiállják. Nagy hibája e különben szép rózsának, hogy virágai melegebb, szárazabb napos időjárás mellett nem kapják meg eredeti színüket, hanem elhalványulnak, míg borultabb és hűvösebb időjárás mellett nyiló koronája valóságos paradicsomi jelenség.

52. Mistress Baker. — *Rem.* (Turner 1875.)

Szép, telt karminpiros, világosabb árnyékolással; igen nagy, telt, szabályos gömbalaku, kimagasló középpel; jó tartásu, de illat nélküli rózsza. Növése mérsékelt, vesszői simák, mint a Comtesse de l'Oxford-nál, melyhez különben sokban hasonlít, csak hogy színezete élénkebb és tökéletesebb. Mint a Victor Verdier származéka, szereti a napos szellős helyet, míg mélyebb fekvésű zárt területen igen hamar penészt fog. Virágzata igen dús és

gyakran megújuló. Magas, vagy félmagas nemesítvényei kurtára nyesendők, míg takarása a fiatal példányoknál is fölösleges, mely jeles tulajdonsága folytán csakugyan az elsőrendű kertirózsák közé számítható.

53. Secrétaire J. Nicolas. — *Rem.* (Schwartz, 1884.)

Fénylő bársonyos biborpiros, a szirmok hátsó lapja halvány amarant-vörös; — nagy, telt, eleintén serlegalaku, későbbben lapos; igen jó egyenes tartású, egy száron rendszeren hármásával álló, rendkívül illatos; növése erős, sudaras, virágzata dús, igen jól remontáló. Felnyuló egyenes növése folytán bokoralakban, vagy félmagas törzsön tenyésztessek, nyesése is jó hosszúra vétessék, míg takarása csak az első évben szükséges. E rózsafaj 1885-ben szokatlanul erősebb kinálati hanggal lett a kereskedésbe bocsátva; galyát meghozattuk drága pénzen (50 kr. 3 szemmel) s most előttünk áll egy 3 éves félmagas erős fája, melyen télállóságon és jó illaton kívül eddig semmi egyéb jeles tulajdonságot nem tudtunk felfedezni, ellenkezőleg azt tapasztaltuk, hogy bimbói igen roszul feslenek, felnyílása sem tökéletes s kora elviritását az annyira gyűlölt lillaszinnel igen hamar jelzi. — Hasonló szintű és növésű, de jobb kerti fajaink is lévén, minők pl. Marie Baumann, Alfred Colomb, Xavier Olibo stb. e rózsát ajánlani nem igen merjük.

54. May Turner. — *Rem.* (E. Verdier, 1874.)

Gyengéd fakó-rózsaszínű, külső lapján kissé sötétebb; nagy, telt, szabályos alkotású, teljesen kinyílva pogácsaalaku, igen szép egyenes tartással. Növése igen erős, de nem tulságosan sudaras, koronája pedig nem szokott elkócosodni; lombozata szerfelett szilárd, állandó s a betegségekkel tökéletesen daczol. Későn és igen dúsán nyílik, virágai pedig kemény szirmozatuk folytán rendkívül tartósan diszlenek, bár e faj különben egyáltalában nem szokott remontálni. Hajtásainak küleméből s tökéletes télállóságából következtetve, e faj igen közel áll a közönséges centifolia-rózsához, bár virágai emezétől nagyon távol állnak. Szép erős növése miatt mint bokor-rózsza, vagy mint alacsony törzsű fácska, igen szép kerti jelenséget képez s a hely közt sem válogató. Nyesése hosszúra vétessék, takarása azonban teljes télállósága folytán egyáltalán fölösleges.

Különfélék.

Princesse Marie. — Lapunk első itt Baranyában tökéletesen elfagyott. számában e csines rózsafaj nálunk Már maga ezen körülmény is igazolni teljesen télállónak van feltüntetve. látszik lapunk ugyanazon számában Tény, hogy az 1885-ik és 86-ik telet felvetett ama következtetést, hogy e takarás nélkül kiállotta, a lefolyt zordon csinos kis rózsza nem tartozik a kúszó-fajok csoportjába. Másrészt ha tekin-

tetbe vesszük, hogy a rózsák kuszó csoportjának fogalma nem növénytani, hanem csupán kertészeti jelentőséggel bír s e kifejezés alá több, más botanikus csoporthoz tartozó, de kuszó növésű fajok is számíttatnak, könnyen beláthatjuk, hogy a Princesse Marie, valamely sokkal nemesebb szülőktől származik; erre mutat leginkább gyakrabban megújuló virágzata s a hideg iránti érzékenysége. Végre néhány rózsász e fajt a mindigzöld (*senpervirens*) alcsoportba helyezi, a mi azonban szintén tévedés, mivel e rózsza leveleit már novemberben elhullatja s így ez alcsoportnak fő jelle gével, az állandó levélzettel sem bír. Ezek után egyáltalán nem csalódunk, ha e fajt a Bengál-Bourbon, vagy Noisette-Bourban csoportba helyezzük át, mit az annyira jellemző, bár gyenge illat tekintetbe vételével aggodalom nélkül tehetünk. Akadhat tán rózsaszaink közt valaki, a ki régiebb művekben e faj eredetére nézve kipuhatolhatna valamely adatot, hogy így ez első rendű rózsza helyzetére vonatkozólag tisztába jöhetnénk.

A lemetszett tavaszi galyak értékesítése. — A legtöbb rózsász tavasszal szokta rózsáit metszeni, a lemetszett galyakat pedig egyszerűen a szemétre dobja vagy elégeti, pedig ezekből kevés fáradsággal néhány jó dugványtőt nyerhet a nyár folyamában. E célból a nemes galyakból 5—6 szemmel dugványokat metélünk, melyeken a két felső s egy alsó szemet meghagyva, a közbeesőket éles késsel kimetszük. A legfelső szem felett s a legalsó alatt a fölösleges fát finom éles metszéssel

el kell távolítani s e dugványokat azonnal jó porhanyós, eléggé nedves talajba oly mélyen kell eldugványozni, hogy éppen csak a megmaradt két felső szem maradjon ki. E dugványágyat, ha a föld elég nedves volt, 4—5 napig nem kell megöntözni s csak ez időn túl kell néha öntöznünk, ha ugyan esős idő nem következne be. Ilyképpen mérsékelt nedvesen tartva s jól beárnyékolva, augusztusig 10-15% erős dugványtőt nyerhetünk. Ez időn túl az öntözést abba kell hagyni, hogy a gyökerek jól megérjenek, mire október végén a dugványokat vagy edényben ültetjük, vagy pedig a szabadban csoportosítjuk, mely utóbbi eljárás mellett azokat igen jó száraz takaróval kell ellátni, különben a tél fagya azokat helyükből kiemeli s így valamennyi tönkre mehetne.

Festőanyagok hatása a talajban. —

A Journal des Roses legutóbbi számában Saint-Victor, a Phylloxera elpusztítására a festőbuzért (Garance, Krapp) ajánlja, mely por alakban a töke körül, annak kora és nagysága szerint 50—500 gm.-nyi mennyiségben hintve, biztos pusztítószernek bizonyult volna. — Egy francia aude-kerületi bortermelő, ki egy 25 éves szőlőtőnél 500 gmot alkalmazott, e töről bürzsönfa színű bort nyert. (Miután a szőlőfaj minősége nincsen fölemlítve, fel kell tennünk, hogy a töke fehér fürtöket termett.)

Mivel a buzér a talajban könnyen áthasonul s a növények által felvéve, azok színére hat, A. Myard cháloni kertész azt tartja, hogy a finomabb szerkezetű rózsafajok e színanyagot

könnyen felveszik s e szerint színüket különféleképpen változtatják. *) E szerint a buzér behatására fehér rózsák piros színt, vagy ilyen csikolatot nyerének, indigóval pedig kék színt vagy csikolatot ölténének, míg a sárga rózsák az indigó behatására zöld színben pompáznának, színük szerint különféle árnyalatokban. A gyakorlatilag még be nem bizonyított feltevés természetesen pompás zöldasztali elméleten alapul, de hogy e feltevésnek lesz-e majd számbavehető eredménye, azt csak alapos kísérletek dönthetik el.

A kinek edényrózsái vannak, az kísérleteket tehet nemcsak a két nevezett festőanyaggal, hanem a most már mindenhol kapható különféle anilinfestékekkel is; azonban e kísérleteknél nagy pontossággal és még nagyobb óvatossággal kell eljárni, nehogy az észleletek jegyzőkönyvébe esetleg azt kelljen írunk, hogy pl. „a Maréchal Niel az indigó behatására kivész“ stb. — Minden esetre nagyon érdekes kísérletekre hivatik fel a rózsászok figyelme e körmönfont közlemény folytán.

Francia rózsászok litániája. — A francia nemzet széles kerek e világon hevesvértűnek ismertetik s mint ilyen, szenvedélyeinek minden kigondolható módon iparkodik is kifejezést adni; így képzelhető tehát, hogy a Journal des Roses legutolsó számában S. E. O. O. aláírással egy tréfás rózsász-

litánia 79 versben közöltetik, ugyanannyi rózsafaj nevének felsorolásával, mindegyik után valamely találó, magasztaló, vagy korholó gúnyos refrainnel. A rózsa nevét természetesen az előmondó mondja el, mire a francia rózsászok kórusa a refrainnel felel. Kiválasztottunk ezekből néhány jellemzőbb verset s itt alább közöljük ezeket, hogy egynémelyikén néhány rózsásztársunk jót nevéssen:

Abbé Bramercel, téríts meg minket.
Alexandre III, rokonszenvezz velünk*)
Alexandre Dumas, szórakoztass minket.
Alsace-Lorraine, emlékezzetek ránk. *)
Augusta, uralkodjál, nálatok.
Baronne de Rothschild, érdeklődjél irántunk. *)
Captain Christy, védj meg minket.
Cardinal Patrizzi, áldj meg minket.
Céline Forestier, véd meg magadat.
Chaix d'Est-Ange, véd meg ügyeinket.
Dr. Antoine Carlés, viselj ránk gondot.
François Arago, derítsd föl nekünk az ég titkait.
Gloire de Margottin, ragyogjál nekünk.
Grace Darling, babonázz meg minket.
Jean-Baptiste Guillot (Franciaország atyja), mulj fölül minket.
Ketten Frères, rendezz minket.
La France, számolj reánk.
Lusiadas, hátrálj.
Mad. Ferd., Jamin, tartsd fenn magadat.
Maréchal Niel, tartsál ki nekünk.
Max Singer, hirdess minket.
Merveille de Lyon, ragadj minket bámulatra.

*) Talán az amerikai Costa ez uton tette a Céline Forestier Noisette-rózsát csikossá és pettyessé s azt azután Lusiadas néven jó drágán elárusította. (Lásd lapunk múlt számának 121-ik oldalát.)

*) A mai állapotokra igen jellemzők.

Mignonette, vigasztalj minket.
Miniature, kinlódjál velünk.
Mystère, leplezd le magadat.
Papillon, röpködj felénk.
Paul Neyron, örködjél felettünk.
Pie IX, imádkozzál érettünk.
Président Grévy, szervezz minket.
Rosa Bonheur, képviselj minket.
Reine des Amateurs, uralkodjál fölöt-
 tünk.
Reine Victoria, uralkodjál nálatok.
Rose d' Or, szilárdítsd meg magadat.
Rugosa, támogass minket.
Safrano, szünet nélkül, még télen is
 virágozzál nekünk.
Virago, csilapodjál le.

Könyvismertetés. — *A Magyar-Bi-
 rodalom vadon-termő rózsái* stb.; — írta
 Dr. Borbás Vincze. — A M. T. Aka-
 demia kiadványa. — Tisztán növény-

tani mű s hazánk vadontermő rózsáit
 elemzési táblák alapján rendszerekbe
 osztva sorolja fel. A mű két részből
 áll; az általános rész magyar nyelven
 van írva, míg a különös részt szerző
 jónak látta latinul szerkeszteni, pedig
 ezzel a nem magyar tudósoknak ke-
 veset használt, hazai nagyszámú ró-
 zszászaink jó részének meg éppen hoz-
 záférhetlenné tette e szép művét. Mind-
 azonáltal már a rövid általános rész is
 a legnagyobb pontossággal van kidol-
 gozva s még a gyakorlati rózsász is
 nagy hasznát veheti, mert az őt leg-
 inkább érdeklő III-ik szakaszból meg-
 tudhatja, (Caninae,) hogy az erdőből
 kapott *R. canina* szakaszának még 5
 csoportja van 65 fajjal s ezeknek még
 számtalan válfajai is léteznek. A mű
 ára 1 frt 50 kr.

UJ RÓZSAFAJOK 1888-ra.

Mad. André Duron. — *Thea-
 hyb.* (Bonnaire.)

Szép élénk világos-piros; nagy, néha
 akkora mint a Paul Neyron; folyton
 viritó s ezért üzleti szempontból igen ér-
 tékes. Növése erős, egyenes merev haj-
 tásokkal; lombozata különösen szép.

Mad. Ernest Piard. — *Thea-
 hyb.* (Bonnaire.)

Igen nagy, csészealakú, élénk piros
 színű, szirmainak közepén ezüstös
 szalaggal; folyton viritó, erős növésű,
 egyenes merev hajtásokkal. Rendkívül
 nagy, néha 20 cm. hosszúságot elérő
 lombozata igen sötét, csaknem feke-
 tés-zöld.

Souvenir de Mad. J. Métral.
 — *Thea.* (Bernaix.)

Igen nagy, igen telt, számos zsinde-
 lyezett szírommal; élénk eseresnye-
 piros, karmin- és cizinnóber színű ár-
 nyékolattal; bimbója igen nagy és
 ildomos tartású; egészen új színezet.
 Növése igen erős, kúszó, lombozata fé-
 nyes telített zöld. Kiváló ujdonság,
 melyet Bernaix lyoni rózsász, a Ma d.
 B é r a r d-ról nyert, annak bibéit az
 E u g é n e F ü r s t remontáns rózsza him-
 porával termékenyítvén meg 1882-ben.
 Színes, de nem valami jól sikerült ábrá-
 ját a *Journal des Roses* ez évi első
 első száma hozta.

Mlle. Germaine Caillot. —
Thea hyb. (Pernet fils-Ducher.)

Virága igen nagy, 12—13 cm. át-
 mérőjü, igen telt, igen jó termettel,

test-rózsaszínü, közepében sárgával árnyékolva. Bimbói könnyen és szabályosan nyílnak fel, szíromzata szépen visszahajlik. Növése erős, de alacsony, izmos egyenes hajtásokkal, melyek erős egyenes tüskékkel fegyverezvék; lombozata sötétzöld. — Ábráját a *Journal des Roses* múlt évi 11-ik száma hozta s a rajz után ítélve, e faj rendkívül hasonlít a *Camöens*-hez, hacsak vele nem azonos.

Louis Lille. — *Rem.* (Dubreuil.)

Nagy, telt, csészealakú, világos ragyogó tükröfénnyel; erős szálas növésű, dús sötétzöld lombozattal, igen gazdag virággal. Ezen szép válfaj a *Mad. Baronne de Rothschild* magonca, apja a szintén remontáns *Firebrand*.

Louis Donadine. — *Rem.* (J. M. Gonod.)

Virága nagy, telt, szépen alkotott, merev egyenes kocsánon ülve. Színe sötétpiros, bársonyos, tüzes gesztenyebarna árnyékolattal. Az erős növésű

korona igen jól remontál s virágai illoszak. Lombozata 5 levélkéből áll, melyek közül a csúcslevélke megnyúlt. A *Duhamel-Dumonceaux* származéka.

Mad. Charlotte Wolder. — *Rem.* (Moreau-Robert.)

Különösen nagy, telt csészealakú, jól felnyíló. Színe pompás élénk rózsaszínü, selymesen fénylő árnyékolattal; dús virágzatú. Növése rendkívül erős, szép sötétzöld lombozattal. A *John-Hopper* ivadéka.

White Lady Mary Fitzwilliam. — *Thea-hyb.* (W. Paul & Son.)

Igen nagy, telt tisztafehér, egyébkint a rózsaszínü *Lady Mary Fitzwilliam*-al azonos s ennek állandó sportját képezi.

Cäcilie Scharsach. — *Rem.* (Geschwind Korponáról.)

Virága nagy, néha igen nagy, jól alkotott és jól telt; fehér, gyenge test-szín árnyékolattal, növése erős. A *Jules Margottin* származéka.

K é r e l e m.

Lapunk második évfolyama, a német Rose-Zeitung mintájára megnagyobbított alakban, rózsaszínü borítékkal fog megjelenni. (Évenként 6 füzet.)

Miután olvasóinknak bizonyára több oly ismerőseik is akadnak, kik e nemes tárgygyal foglalkozó lapot szívesen jártnák, azon kérelemmel járulunk t. előfizetőinkhez, miszerint velünk oly czímeket szíveskednének közölni, hová a lap első, színes ábrával illusztrált számát azon reményben küldhetnők, hogy így előfizetőink számát a lap érdekében gyarapíthatnánk. Tény ugyan, hogy lapunk már most is képes magát fenntartani, azonban a színes ábrák tekintetében még mindig a külföld kegyeiért kell küzködnünk, míg kellő számú előfizetők mellett önállóan eredeti színnyomatokat ohajtanánk mellékelni s így azután büszkén elmondhatnánk, hogy vállalatunk tökéletesen emánczipálva van idegen kegyelmektől. Azt hisszük ez minden magyar rózsásznak is az ohajtása s ez alapon bizalmasan megújítjuk kérésünket.

Hazafias tisztelettel

a „RÓZSA UJSÁG“ szerkesztősége.

H I R D E T É S E K.

Baumsehule: **L. SPÄTH** Bei Rixdorf — Berlin.

Kitüntetések: Ő Felsége a német császártól.
Drezda városától.
Berlin városától.

Alapított: 1758-ban 530 Morgen-ültetvényvel.

Rózsaujdonság 1888-ra:

„**Kronprinzessin Victoria**“

(Sárga Malmaison.)

👉 Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Német levelezés. 👈

Egy kézi **kerti mankó-fecskendő** egészen jó állapotban, jutányos áron eladó. A címet megmondja a *R. U. szerkesztősége*.

R ó z s a k e d v e l ő k

régiebb és legújabb fajokból a legszebb választékban szerezhetik be szükségletüket magas törzsek és bokrok, a legjutányosabb árak mellett. Kívánatra a színek szerint osztályozott árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik meg.

GEBRÜDER KETTEN

Rosengärtner zu Luxemburg.

👈 Kéretik német- vagy francia nyelven levelezni. 👈

Rosenfirma Gebr. Schultheis, Steinfurth

bei Bad Nauheim (Hessen)

Hamburgi hajtató rózsák, alacsony és 50—60 cm. magas törzsekre nemesítve. — Centifolia, Blanche Moreau, Grossh. Mathilde, Niphétos, Cath. Mermet, Mad. de Wattewille, Beauté de l'Europe, Coqu. de Lyon, Ched. Guinoisseau, Mll. Eug. Verdier, Mad. Falcot, M. Niel, Sunset, Gl. de Dijon, L. M. Fitzwilliam, La France, Souv. de la Malmaison, Mabel Morrison, White Baroness, Merv. de Lyon, Bar. de Rothschild, Anna de Diesbach, Alfr. Colomb, Ulr. Brunner Fils, Fisher and Holmes, M. Baumann, Ch. Lefébre, Hor. Vernet, Abel Carrière, Bar. Bonstetten, I. Liabaud, Mr. Boncenne, Pierre Notting, Pr. Cam. de Rohan, Van Houtte, Xavier Olibo.

AMERICAN BANNER.
Thea. (P. Henderson 1877.)

PRINCESSE BEATRICE.

Thea. (Bennett 1885.)

